

Секція №3
**«УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ СПЕЦІАЛЬНОЇ
ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ
ТА ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД»**

УДК 373.3/.5.091.113"364"

Тетяна Лопухіна,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки і психології,

методист відділу розвитку особистості

Донецького обласного ІППО

ORCID <https://orcid.org/0000-0002-2670-9785>

**АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ
ЯК НОВА СТРАТЕГІЯ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ
В УМОВАХ ВІЙНИ**

Територіальне сусідство України з рф обумовлює необхідність постійної готовності до організації функціонування освіти в умовах кризових ситуацій. Ключовою ідеєю міжнародної спільноти є імператив неперервності освіти в умовах кризових ситуацій «Освіта є основоположним елементом розвитку та повної реалізації прав і свобод людини» – наголошується в Декларації про безпеку шкіл. «Освітня система може допомогти захистити дітей та молодь від смерті, травм та експлуатації; пропонуючи чіткий розклад та стабільність, вона може полегшити психологічний вплив збройного конфлікту та забезпечити доступ до інших життєво важливих послуг... Продовження освіти може забезпечити людей життєво важливою інформацією про здоров'я, а також рекомендаціями про конкретні ризики в суспільствах, що знаходяться у стані збройного конфлікту» [1].

Ми згодні з твердженням дослідниці Лукашенко Л. про те, що війна та надзвичайні ситуації згуртовують педагогічний колектив для вирішення складних завдань. Керівник, на основі аналізу готовності педагогів до роботи в онлайн форматі, враховує сильні та слабкі сторони дистанційного навчання, забезпечує зворотній зв'язок з батьками, приймає правильні управлінські рішення та

уникає кризових явищ, що виникають в умовах війни [3]. В цьому контексті перед керівниками закладів спеціальної та загальної освіти Донецької області постали важливі питання створення системи управління, яка гарантуватиме безпечні умови для навчання здобувачів освіти та праці педагогів. Наразі освітній менеджмент закладів спеціальної освіти в Донецькій області спрямований на збереження наявного потенціалу та гарантій подальшого стійкого розвитку спеціальної та загальної середньої освіти.

Основними орієнтирами для керівників спеціальних закладів в нинішніх умовах є реалізація Державних освітніх стандартів, спрямованих на розвиток, виховання та соціалізацію особистості, «здатної до життя в цивілізованому суспільстві та взаємодії з природою, прагнучої до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готової до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності, відповідальності та громадської активності»[2]. Досягнення даної мети можливо за умови наявності професійно компетентного керівника. В умовах воєнного стану, реалізація освітнього менеджменту зумовлена необхідністю забезпечення якості вітчизняної освіти на рівні європейських та світових стандартів.

На сьогодні спеціальними школами Донеччини напрацьовано альтернативні моделі організації освітнього процесу. Перш за все йдеться про створення безпечних просторів для навчання, спілкування, розвитку учнів.

Вектори управлінського потенціалу спрямовані на вирішення проблем організації освітнього процесу в умовах воєнного стану. Перш за все шкільний документообіг переведено в електронний формат. На сайтах спеціальних шкіл створено інформаційні блоки «Дистанційне навчання», контент яких містить посилання на гугл-класи кожного предмета, розклад уроків, час проведення.

Закцентовано увагу педагогів на важливості адаптації змісту освіти до нових реалій, а саме перегляду освітніх програм, навчальних предметів (наприклад, охорона здоров'я та громадянознавство) та запровадження нових (основи безпеки, освіта для миру тощо).

Іншим орієнтиром управлінської спільноти спеціальних закладів освіти Донеччини, щодо організації освіти в умовах

кризових ситуацій, є психосоціальна підтримка всіх учасників освітнього процесу. Йдеться про дружні до дитини середовища навчання, що є безпечними та гарантують захист учням з інклюзивними, гендерно-чутливими, сприятливими, вільними від принижень та зловживань і такими, що забезпечують активну участь кожного методами навчання [3]. На сайтах шкіл створено розділи психологічної служби школи «Ми разом!», «Обережно міні», «Може стати в нагоді» тощо.

Не менш важливим є професійний розвиток педагогів для роботи в нових реаліях. Протягом 2023 року фахівцями Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти проведено 221 захід для 2420 осіб керівних та педагогічних працівників закладів дошкільної, спеціальної, загальної середньої та професійно-технічної освіти, РЦП, ІРЦ, щодо психолого-педагогічної та соціальної реабілітації дітей з особливими освітніми потребами: онлайн-студії, постійно-діючі семінари, креатив-студія, вебінари.

Організовано та проведено підвищення кваліфікації для 2420 осіб з напрямку «Організація проєктної діяльності (STEM-освіти) закладів освіти з інклюзивним навчанням» для директорів та заступників директорів з навчально-виховної роботи спеціальної загальноосвітньої школи, «Професійне співробітництво фахівців у закладах загальної середньої освіти з інклюзивним навчанням», «Дистанційні технології супроводу та підтримки освітньої діяльності учнів з особливими освітніми потребами в умовах закладу освіти».

Розроблені програми та реалізовано підвищення кваліфікації освітян з питань охорони психічного здоров'я та надання психологічної допомоги за програмами для 382 осіб.

Психологічна студія «HUMANITY: освітні пріоритети в умовах змін», Центр психологічної підтримки, дискусійний клуб «Комунікуємо про інклюзію правильно» регіонального Освітнього хабу «Донеччина».

З огляду на тривалу воєнну агресію російської федерації звертаємо увагу на необхідність консолідації зусиль державних структур, науково-педагогічних та педагогічних працівників і громадських організацій з моделювання освітніх ініціатив щодо створення безбар'єрного освітнього середовища в Україні.

Ствоєння широкої мережі, що включатиме заклади вищої, спеціальної та загальної середньої освіти, ІРЦ для реалізації спільних освітніх і наукових українських та міжнародних проєктів для надання якісних освітніх послуг особам із порушенням здоров'я, особливими освітніми потребами.

Список використаних джерел

1. «Руководство по защите школ от использования в военных целях: следующие шаги». Глобальная коалиция по защите образования от нападений. Safe Schools Declaration, 2015.
2. Освіта в реаліях війни: орієнтири міжнародної спільноти : оглядове видання / Олена Локшина, Оксана Глушко, Аліна Джурило, Світлана Кравченко, Оксана Максименко, Ніна Нікольська, Оксана Шпарик ; за заг. ред. Олега Топузова, Олени Локшиної ; Нац. акад. пед. наук, Ін-т педагогіки НАПН України. – Київ : Пед. думка, 2022. – 66 с. DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-644-614-8-2022-55>
3. Лукашенко Л. Управління закладами загальної середньої освіти в умовах війни. Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín “Věda a perspektivy” je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. No 1(20)2023. str.
4. Сорочан Т. М. Антикризові поради керівникові навчального закладу. URL: https://lib.iitta.gov.ua/703968/1/%D0%A1%D0%BE%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B0%D0%BD_5.pdf / (дата звернення: 10.01.2023).

УДК 376.014.091"364/366"

Аліна Коваль,

*завідувач ресурсного центру підтримки
інклюзивної освіти Донецького обласного ІППО*

Галина Скворцова,

*методист ресурсного центру підтримки
інклюзивної освіти Донецького обласного ІППО*

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ТА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД

Війна змусила освітян думати і діяти інакше, адже дітей,